

Vastgesteld ... 2009

Binnen de vaste commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Defensie bestond bij een aantal fracties de behoefte de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over hun brief 16 december 2009 inzake de verlenging van de Nederlandse bijdrage aan de NAVO-trainingsmis­sie in Irak (29 521, nr. ...).

De ministers hebben op de vragen en opmerkingen geantwoord bij brief van ... 2009. De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de ministers zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Ormel

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Toor

Inbreng van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de voorliggende brief. Genoemde leden erkennen het grote belang van de opbouw van veiligheidsstructuren en het trainen van functionarissen in Irak. Een goed functionerend veiligheidsapparaat van leger en politie is noodzakelijk om de veiligheidssituatie in Irak verder te verbeteren. De Nederlandse bijdrage aan de NAVO-trainingsmis­sie in Irak (NTM-I) werd dan ook altijd door deze leden gesteund. Het nieuwe plan dat zich richt op het borgen van behaalde resultaten en aanvullende trainings- en mentoringsactiviteiten aanwijst, laat zien dat de missie de afgelopen jaren succesvol is geweest en dat belangrijke vooruitgang is geboekt. Voorwaarde voor steun aan de Nederlandse bijdrage aan deze missie is wel dat de veiligheid van de deelnemers aan de missie gewaarborgd is. Kunt u garanderen dat de risico's voor de betrokken militairen tot een minimum beperkt zijn? Kunt u aangeven in hoeverre het veiligheidsbeeld het afgelopen jaar veranderd is?

De leden van de CDA-fractie steunen de inzet om voort te bouwen op de bereikte resultaten en de concrete doelstellingen die in brief worden genoemd. Kunt u aangeven op welk moment u verwacht dat fase vier van de missie daadwerkelijk afgerond is? Kan u daarnaast aangeven of het bereiken van de oorspronkelijke doelstellingen van de missie gevolgen heeft voor de taakstelling van het betrokken Nederlandse personeel? Kunt u ook ingaan op de planning van de nieuw gestelde doelen en de reden voor verlenging van het mandaat tot 2011?

De Long Term Agreement, waarin de privileges en immuniteiten van het NTM-I personeel wordt geregeld en dat op 26 juli 2009 tussen de NAVO en Irak werd gesloten, treedt pas in werking na instemming van de Irakese Council of Representatives. Tot dat moment is de status van het personeel gewaarborgd door afspraken in een briefwisseling tussen de NAVO en de Irakese nationale veiligheidsadviseur. Kunt u aangeven op welk moment u verwacht dat de Council of Representatives zal instemmen met de Long Term Agreement? Kunt u daarnaast garanderen dat de status van het personeel ook in de genoemde briefwisseling voldoende geborgd is?

De leden van de CDA-fractie spreken hun teleurstelling uit over het moment waarop voorliggende brief aan de Tweede Kamer is gestuurd. Deze leden zijn van mening dat, ondanks dat het hier geen artikel 100 procedure betreft, de Kamer tijdig van een besluit tot inzet van militairen in het buitenland op de hoogte moet worden gesteld en dat daar in dit geval geen sprake van is. Kunt u aangeven waarom pas eind november het besluit werd genomen om deze missie te verlengen? Kunt u daarnaast ingaan op de reden van de late toezending aan de Kamer van voorliggende brief, namelijk op de een na laatste dag van de zitting van de Kamer? Waarom is de Kamer niet daags na het besluit geïnformeerd? Graag een reactie. Kunt u toezeggen de Kamer over dergelijk toekomstige besluiten op een meer tijdig moment te informeren?

Inbreng van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA fractie hebben met interesse kennisgenomen van het voornemen van het kabinet tot verlenging van de Nederlandse bijdrage aan de NAVO-trainingsmis­sie in Irak. De leden van de PvdA-fractie stemmen in met deze verlenging. Deze leden hebben echter nog wel enkele vragen betreffende de nieuwe taken van NTM-I en de Nederlandse bijdrage aan deze missie en betreffende de artikel 100 procedure.

Kunt u in detail aangeven welke *nieuwe taken* er in 2010 voor NTM-I bijkomen en welke taken in het plan voor 2010 een vervolg zijn van de huidige missie? In hoeverre zal de Nederlandse bijdrage zich richten op de nieuwe taken en in welke mate op de taken die nog overblijven uit de lopende missie?

Is er, naast de toezegging van Spanje om ook bij te gaan dragen aan NTM-I, zicht op andere landen die mogelijk in de toekomst bij zullen dragen aan NTM-I? Is het een actief streven van de NAVO om het aantal deelnemende landen uit te breiden of volstaat voor de NAVO het huidige aantal deelnemende landen?

Aanvullend op de antwoorden van de regering in het schriftelijk overleg bij de vorige verlenging van de Nederlandse deelname aan NTM-I (29 521, nr. 115) over de gehanteerde procedure van informeren van de Kamer, zouden de leden van de PvdA-fractie graag alsnog een helder antwoord vernemen op de volgende vragen. Kan in een ondubbelzinnig en compleet set criteria aangegeven worden wanneer de Nederlandse militaire deelname aan een internationale missie, of de verlenging ervan, volgens het inzicht van de regering NIET en wanneer WEL volgens een art. 100GW-procedure aan de Kamer moet worden voorgelegd? Daar waar de regering meldt de Kamer te informeren «langs de lijnen van het Toetsingskader» kan zij daarbij de verzekering geven dat dit betekent dat zij aan alle richtlijnen uit het Toetsingskader daadwerkelijk invulling geeft? Zo nee, aan welke niet?

Inbreng van de fractie van de SP

Net als in juni 2009 maken de leden van de SP-fractie bezwaar tegen de beslissing van de regering om de bijdrage aan NTM-I niet via een artikel 100 procedure aan de Kamer voor te leggen. Daarbij doelen de leden vooral op de mogelijkheid tot parlementaire controle op deze beslissing. De leden van de fractie van de SP vragen zich af wat de praktische betekenis is van een beslissing die «zo volledig mogelijk langs de lijnen van het Toetsingskader» verloopt.

De leden van SP maken daarbij vooral bezwaar tegen de wijze waarop de missie in het afgelopen jaar is veranderd. In de brief van 26 juni jl., waarin de verlenging met een half jaar is aangemeld, wordt gesteld dat de regering besloten heeft de verlenging niet via de artikel-100 procedure uit te voeren, maar langs de lijnen van het Toetsingskader. De argumentatie daartoe volstaat met de volgende zin: «De reden hiervoor is dat Nederlandse bijdrage nog slechts op stafniveau wordt voorgezet en als voornaamste doel heeft bij te dragen aan de (voorbereiding op) de omvorming van de missie». Pas in het verslag van het schriftelijk overleg d.d. 10 augustus jl., dus na het van kracht worden van de verlenging, voegt de regering daaraan argumenten toe, namelijk dat de Nederlandse bijdrage aan de NTM-I niet langer een eenheid is, maar dat Nederland vijf staffunctionarissen bijdraagt. Bovendien wordt betoogd dat de missie vanaf nu «een sterk SSR-profiel krijgt.» In de brief van 17 december wordt niet langer gesproken van een «sterk» SSR-profiel, waarbij het woord «sterk» een relativerend karakter had, maar van een SSR-profiel. Voor deze veranderingen worden geen argumenten gegeven.

De leden van de SP-fractie maken bezwaar tegen deze geleidelijke verandering van de noemer van de missie en de onvoldoende gelegenheid die de Kamer geboden wordt om daarover te debatteren. Deze schriftelijke werkwijze is volstrekt onvoldoende. De dynamiek van een debat, en het mogelijk overtuigen van mede-Kamerleden, wordt

hierdoor bemoeilijkt. Zeker omdat de verandering van de missie geheel sluipenderwijs tot stand is gekomen.

Bovendien wordt de missie nu met een jaar verlengd en is helemaal niet duidelijk in hoeverre de missie daadwerkelijk is omgevormd. Op blz. 2 van de brief van 16 december wordt gemeld dat de oorspronkelijke doelen «in zicht» komen. Onduidelijk is wat daarmee precies wordt bedoeld. Hoe lang duurt het voordat dat doel bereikt is? Eén jaar wellicht? Hoe kan de Kamer dat controleren nu geen artikel 100 procedure meer wordt gevoerd? De term «in zicht» lijkt een moedwillige vaagheid om te verbloemen dat de doelen niet gehaald zijn en dat niet te bepalen valt wanneer dat wel het geval zal zijn.

De leden van de SP-fractie willen weten wat de termijn van de Long Term Agreement (LTA) is. Biedt deze LTA de mogelijkheid de missie ook na 2010 te verlengen? Indien neen, waarom niet? Zo ja, hoe lang en hoe vaak?

De leden van de SP-fractie hebben dezelfde vragen en bezwaren over de politieke en veiligheidssituatie als in juni jl. Recente aanslagen in de Groene Zone in Bagdad en de aankomende verkiezingsstrijd houden de analyse over een gevaarlijk en onveilig land en een instabiele politieke situatie in stand.

Daarom blijft het voor hen noodzakelijk dat de Kamer via een artikel-100 procedure hierover zou moeten beslissen. Net als afgelopen zomer blijven de leden van de SP-fractie van mening dat deze beslissing van de regering een precedent schept, waarbij de Kamer zich stilzwijgend neerlegt bij het uitzonderen van stafmissies van de artikel 100 procedure. Het feit dat uitzending van individuele militairen niet op basis van een artikel 100 procedure geschiedt en is aangegeven in de regeringsreactie op het rapport Werkgroep «Nato Response Force» (zie blz. 7 van 29 521, nr. 115) komt over als een gelegenheidsargument. Een gelegenheidsargument dat bovendien tekort schiet, zeker in dit kader van een langlopende operatie als in Irak.

De leden van de SP-fractie zijn daarom teleurgesteld en ontstemd over de huidige werkwijze, temeer daar zij de regering eerder dit jaar expliciet vroegen bereid te zijn om een eventuele verlenging opnieuw in een artikel 100 procedure voor te leggen. Deze leden spraken toen de verwachting uit dat de regering zou melden dat dit een uitzonderlijke situatie is, waar verder geen gebruik meer van zal worden gemaakt.

De leden van de fractie van de SP zijn van mening dat op tal van vragen die in juni zijn gesteld, geen antwoord is verkregen in de brief van 16 december. Wat wordt precies bedoeld met «de oorspronkelijke doelen zijn nagenoeg bereikt»? Wat is nagenoeg? Gaat het om de resterende zes maanden om die doelen te realiseren, of wordt iets anders bedoeld?

De leden van de SP-fractie merken op dat in de brief van 25 juni jl. een financiële raming van 0,2 miljoen euro wordt gepland. Echter in de Wijziging begrotingsstaten van het ministerie van Defensie in verband met de Najaarsnota (32 222 X, nr 2, p. 6) wordt in de tweede supplettoire begroting een bedrag van 400 duizend euro voorzien. In de stand van de 2e supplettoire begroting is dat 800 duizend euro. Het is de leden van de SP-fractie niet duidelijk hoe de voorziene 200 000 euro voor de tweede helft van 2009 overeen komen met de bedragen in genoemd overzicht. Gaarne een toelichting.

Eerder dit jaar stelden de leden van de SP-fractie het volgende. Nu de Amerikaanse bezettingstroepen zich uit de steden van Irak hebben

teruggetrokken lijkt volgens deze leden een nieuwe situatie aan te breken. Het is volgens hen echter te vroeg om dat definitief te stellen. Dat kan beter eind 2010 worden beoordeeld als de Amerikanen inderdaad allemaal zijn teruggetrokken. De politieke spanningen in Irak zijn nog niet verminderd en Irak gaat een nieuwe spannende tijd tegemoet. Daarbij gaat het niet alleen om de zeggenschap over de grondstoffenvoorraden, maar ook over de onderlinge verhoudingen tussen bevolkingsgroepen. Deze leden beschouwen deze nieuwe situatie als een direct gevolg van de bezettingspolitiek en vragen u wat de plannen zijn bij een verslechterende situatie, bijvoorbeeld indien de burgeroorlog opnieuw zou opblazen zoals in de jaren 2006 en 2007? Een scenario dat volgens hen niet voor onmogelijk wordt gehouden. Worden de Nederlandse militairen dan teruggetrokken? Indien nee, waarom niet, maar wat doen zij dan? Voorts vragen zij zich af wat de rol van de NAVO is in dat soort situaties.

Vanaf het begin van de missie NTM-I hebben de leden van de fractie van de SP erop gewezen dat deze missie een NAVO-middel was om de Amerikaans-Britse interventie van 2003 te ondersteunen. Dat was en blijft het belangrijkste probleem van deze leden met deze missie. Deze missie zien zij vooral als een ondersteuning van de Amerikaanse politiek; de bondgenoten doen ook een beetje mee, hoewel niet direct in actieve oorlogsvoerende zin. In het licht van het bovenstaande en het jarenlange voorgaande gaan de leden van de SP-fractie niet akkoord met de verlenging van de NTM-I missie.